

Лю Ізе

аспірантка кафедри педагогіки,

Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»,

вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, Україна,

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-2743-2100>

КРОС-КУЛЬТУРНИЙ ПІДХІД ЯК МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Стаття актуалізує звернення до напрямів переформатування освітнього простору країни в зв'язку зі зміною вимог до професіоналізму фахівців, які безпосередньо залучені до іншомовної та «інокультурної» комунікації. Встановлено, що провідною метою реформування системи освіти є «стирання» культурно-мовних меж між народами (етносами, культурами), а встановленню повноцінного діалогу культур сприяє реалізація крос-культурного підходу у підготовці фахівців. детермінантом продуктивної взаємодії між різними народами (націями, етносами, культурами) є, передовсім, ефективне оволодіння не лише «мовними» (лінгвістичними, мовленнєвими, граматичними, фонетичними, лексичними, синтаксичними), а й так званими «культурними» знаннями, що передбачає урахування відмінних культурних артефактів, звичаїв, культурних кодів, етичних кодексів, традицій, своєрідності світорозуміння й світосприйняття, завдяки чому уможливорюється формування так званої крос-культурної компетентності людини – своєрідної здатності користуватись всім арсеналом лінгвокультурних знань, вербальними / невербальними інструментами в різноманітних ситуаціях комунікації, поважно ставитися до розбіжностей світовідчуття, мислення, обрядів, традицій, звичаїв народів тощо. Визначено, що мультикультурний освітній простір є просторово-предметним ареалом взаємодії суб'єктів освітнього процесу, що конструюється на засадах урахування інваріантності загальнолюдських (загальнопланетарних) цінностей у поєднанні з варіативністю культурних інтенцій (етнокультурного світогляду, національних констант, історично-культурних артефактів, культурно-детермінованих міжособистісних патернів). Мультикультурний освітній простір моделюється на засадах конвергенції та інтеграції національних та інокультурних цінностей, забезпечує мультиплікацію («примноження») духовно-ціннісного й культурного багатства індивіда шляхом опанування іноземними мовами як способами міжкультурної взаємодії. Мультикультурний освітній простір є фрагментом трансльованого в систему освіти мультикультурного поля суспільства, відтак забезпечує перетворення «довколишнього» в «індивідуальне». Функціонування мультикультурного освітнього простору в закладах загальної середньої освіти розуміємо як модель для створення психолого-педагогічних умов, алгоритмів, й технологій адаптаційної інтеграції особистості учня в мультикультурне поле суспільства за допомогою освітніх (дидактичних) механізмів. Доведено, що крос-культурний підхід до підготовки майбутніх учителів розкриває методологію багатопланового дослідження «людини на перетині культур» як інноваційного типу особистості, яка дотримується загальнопланетарної етики та характеризується транскордонним мисленням, що виходить за межі власної культури. За крос-культурним підходом, здатна до крос-культурної інтерації особистість інтегрує проєкції різних культур, визнаючи як універсальність людського існування, так і наявність широкої палітри інокультурних форм на засадах балансу толерантності культурних цінностей; здійснює вибір мовно-комунікативної стратегії, інтеріоризує цінності інших культур не примешуючи значущості власної. Крос-культурний підхід декларує «поліфонію культур» з одночасною самоверифікацією особистості в національному сегменті загальної культури. Крос-культурний підхід в суспільному (зокрема освітньому) значенні постулює пріоритетність розроблення освітніх концепцій на засадах культурно-ідентифікаційних метакогнітивних стратегій взаємодії з інокультурними й іномовними репрезентантами в координатах всеосяжної поваги й толерантності до багатоманітності.

Ключові слова: вчитель, крос-культурний методологічний підхід, крос-культура, крос-культурне навчання, крос-культурна компетентність, мультикультуралізм, мультикультурний освітній простір, професійна підготовка, професійна підготовка вчителів.

Вступ. Гармонійне входження України в європейський і світовий соціальний простір, різноманітні глобалізаційні та міграційні процеси в сучасному світі призводять до народження принципово нового явища – «мозаїчної культури», як первинного етапу становлення обрисів універсальної (єдиної) світової культури. В усіх вимірах життєдіяльності українців активізується потужна інтенція до взаєморозвивального міжкультурного взаємообміну життєвим, професійним, культурним досвідом, що спонукає українськомовних й іншомовних репрезентантів до встановлення

так званого «діалогу культур». Употожнення інтенції взаєморозуміння, взаємозбагачення, не минула й освітній простір країни, який поступово органічно інтегрується в світовий освітній універсум. Глобалізаційні інтеграційні процеси в соціальній сфері спричинили переформатування освітнього простору країни – змінюються вимоги до професіоналізму фахівців, які безпосередньо залучені до іншомовної та «інокультурної» комунікації. Відтак, провідною метою реформування системи освіти є «стирання» культурно-мовних меж між народами (етносами, культурами), а встанов-

ленню повноцінного діалогу культур сприяє реалізація крос-культурного підходу у підготовці фахівців.

Сучасні соціокультурна ситуація в Україні актуалізує розуміння значущості крос-культурної взаємодії в умовах теперішньої української освітньої дійсності. Молодим українцям слід не лише усвідомити цінність власної культури (культурні артефакти, етноментальні коди, націєтворчі інтенції) на рівні обізнаності з її традиціями, обрядовістю, міфологією, історико-культурними парадигмами, але й набуті здатності конструювати взаємодію, керуючись крос-культурними плюралістичними (толерантне ставлення до множинності культур, мов, націй, етносів, гендерів, менталітетів, світогляду) передумовами, навчитися розуміти «інші» (відмінні від власної) цінності й транслювати ці ідеї і цей цінний досвід інтеракції з іншими культурами з покоління в покоління.

Мета дослідження полягає у висвітленні сутності крос-культурного методологічного підходу до підготовки майбутніх учителів в мультикультурному освітньому просторі.

Завдання дослідження: уточнити сутність крос-культурного підходу як методологічної основи підготовки майбутніх учителів в мультикультурному освітньому просторі; конкретизувати поняття «мультикультуралізм», «мультикультурний освітній простір».

Методи дослідження: систематизація й упорядкування наукової інформації, що міститься в словниково-довідникових, філософських, лінгводидактичних джерелах; конкретизація термінологічних одиниць системи крос-культурної методології в педагогіці.

Результати. Крос-культуралізм, як методологічний принцип розуміння педагогічних явищ у загальному вигляді означає розпізнавання культурно маркованих одиниць (культурних кодів та артефактів) мови, а значить лежить у площині «перетину» мови й культури. Такий умовний «перетин» номінується словом англomовного походження «*crossing*». Слово «*крос-культурний*» перекладено як: *cross-cultural*, тобто «той, що має справу з співставленням між двома або більше різними культурами або культурними сферами...» (International Dictionary of Education, 1994).

У сучасному науковому, зокрема педагогічному дискурсі, одночасно вживаються характеристики з префіксами «між-», «інтер-», «крос-» для позначення споріднених процесів. В англomовних наукових джерелах, що студіюють проблематику комунікативістики як науки, для позначення дисципліни, що вивчає процес взаємодії представників різних культур, вживаються дві номінації – *міжкультурна (Intercultural)* і *крос-культурна (Cross-cultural)* комунікація. Симетрію знаходимо в німецькій (*Interkulturelle Kommunikation*), угорській (*interkulturális kommunikáció*) мовах. Як бачимо, у випадку поняття «міжкультурна комунікація» англomовний префікс «інтер-» втрачено, і замінено на стилістично більш властивий українській мові префікс «між». Так само категорія позначена в польській мові (*komunikacja międzykulturowa*). На жаль, саме це

і призвело до вживання у науковому дискурсі одночасно характеристик «міжкультурне» та «інтеркультурне». Ці поняття часто не розділяються і вживаються як синонімічні, однак між ними існують відмінності. На думку О. Пришляк, міжкультурна комунікація – це поняття більш широке і, по суті, включає в себе крос-культурну комунікацію (Пришляк, 2021). Ми погоджуємось із авторкою і в подальшому будемо розуміти категорію «міжкультурне» ширшою ніж категорія «крос-культурне».

Конкретний предметний зміст та методологія (принципи, підходи) крос-культурних досліджень натепер реалізуються у науковому дискурсі завдяки доволі широкій палітрі тлумачень. Науковці дуже часто послуговуються різноманітними термінологічними конструктами, зокрема «*інтер-культурне*», «*крос-культурне*», «*між-культурне*» без необхідного врахування їх змістових і смислових відмінностей і специфіки (Горіна, 2010). На перший погляд, названі словоформи віддзеркалюють той самий зміст, проте все частіше номінація «крос-культурне» набуває домінуючого значення. Термін «крос-культура» подеколи ототожнюється із поняттями «мультикультуралізм» (Р. Шай), «транскультура» (Е. Бері), «інтеркультура» (М. Хаммер).

Нам імпонує думка С. Костюк, яка стверджує, що в сучасному універсумі перетинаються культури, які знаходяться в перманентному діалозі та взаємодії, що є джерелом взаємозбагачення етносів (народів) через взаємний вплив і проникнення. Водночас, саме така різноманітність одночасно стає джерелом напруги, що спричинює конфлікти. Репрезентанти різних мовних груп по-різному сприймають довколишній світ. На думку С. Костюк: «за кожним словом стоїть культурне тло, носій мови формує своє світосприйняття на основі закріплених у свідомості народу понять. Відмінність у мовних картинах світу породжує проблему подолання мовних і культурних бар'єрів» (Костюк, 2017).

Впродовж останніх десятиліть вітчизняні вчені у своїх педагогічних розмислах та ідеях, в проблематиці «національного» й «полікультурного» прагнуть розбудувати систему освіти на певному науковому підґрунті, постійно звертаючись до продуктивного досвіду та наукових досягнень західноєвропейської демократичної педагогіки, яка постулює багатоманітність, толерантність, інтеграцію. Сучасні теорії крос-культуралізму відображають, передовсім ідеологію рівності расово-етнічних культур; крос-культуралізм, як принцип, утверджує рівноцінність культур.

У загальнонауковому тлумаченні підхід є системою суджень про природу наукового знання, мови, навчання й пізнання. Методологічний підхід вирізняється аксіоматичним характером, тобто його засади (принципи, положення) приймаються «беззаперечно» й «беззастережно» й репрезентують зміст предмета дослідження. Отже, методологічний підхід у нашому розумінні є певною аксіоматичною теорією, що є пояснювальною й описово-класифікувальною за своїм

змістом. У науково-педагогічному вимірі концепт «підхід» подеколи розуміється як певний «стратегічний напрям» наукового пошуку, до складу якого входять такі підсистеми навчання: магістральна мета, конкретизовані завдання, засоби і способи їх реалізації, концептуальний зміст, параметри співпраці вчителя й учня, алгоритми та технології навчання, кількісні та якісні показники результативності процесу навчання, поетапна система контролю.

Нерозривний узаємозв'язок мови й культури першим у науковому форматі довів всесвітньо відомий лінгвіст та філософ Вільгельм фон Гумбольдт. Будучи першим, хто систематизував уявлення про мову як багатомірне складне утворення, довів детермінованість мислення певною мовою, В. Гумбольдт заклав сциєнтичні основи наукового розтлумачення домінуючих позицій як лінгвістики й лінгводидактики, так і теорії лінгвістичної та соціолінгвістичної комунікації. Мислитель-мовознавець В. Гумбольдт постулював принципово важливу в контексті нашого дослідження думку про те, що мова визначає світогляд її носіїв і конструє певну картину світу, яка притаманна лише цьому етносу (Гумбольдт, 1971). Ми розуміємо це положення таким чином: за допомогою розпізнавання (розкодування) мовних артефактів можна скласти первинне уявлення про культурний «код» репрезентанта-комуніканта. В контексті підготовки майбутніх учителів іноземної мови і літератури до крос-культурного навчання в мультикультурному просторі названий постулат має неабияке значення, адже свідчить про те, що вмиле й вдумливе послугоування методичним арсеналом і дидактичним інструментарієм в контексті навчання дітей іноземної мови можна гармонійно залучити представників різних культур до толерантного діалогу, співпраці, культурного взаємопроникнення. Продовжуючи власні розмисли щодо природного «перетину» мови й культури будь якого народу, В. Гумбольдт висловлює ще один постулат, що став основоположним як для багатьох теорій лінгвістики й лінгводидактики, так і для нашого розуміння своєрідності підготовки педагогів до крос-культурного навчання. Представимо цитату висловлення В. Гумбольдта: «особистість (людина) спроможна опанувати (осягнути) іншу мову шляхом осягнення (опанування) чужої (так званої «іншої») картини світу, що не є статичною, а постійно змінюється... людина набуває (прирощується) новими якістьми і смислами (яких раніше не було), отримуючи їх від мов і культур, які осягає...» (Гумбольдт, 1971). В контексті нашого дослідження розуміємо цей постулат таким чином: людина, яка вивчає (опановує) інші мови одночасно опановує й інші культури, набуває нових культурних артефактів, збагачує свій світогляд. Водночас, взаємодія між комунікантами породжує не лише мовний діалог, а й продукує нові «смисли» – взаємозбагачення через точки перетину культур, картин світу, світовідчуття.

На перетині координат мови і культури існує багато теорій міжкультурної комунікації. Фундатором провід-

ної теорії міжкультурної комунікації вважається американський вчений-антрополог Едвард Тітченер Холл, який одним із перших у власних наукових напрацюваннях представив правомірні докази безпосереднього зв'язку між культурою і комунікацією. Крім того, саме Е. Т. Холлу наука завдячує також доказовою наявністю аналогії з вивченням іноземних мов за допомогою граматичних категорій. У ході дискусії з професійним науковим співтовариством того часу щодо обговорення революційних ідей Е. Т. Холла і сформувався термінологічно-дефініційний апарат теорії міжкультурної комунікації. Саме тогочасний науково-мовознавчий дискурс призвів до початку вживання таких словоформ, як «інтеркультурний», «крос-культурний», «мультикультурний» які зараз паралельно співіснують. Наголосимо на тому, що саме в той час характеристика «міжкультурна» набула домінуючого значення і більш широкого розповсюдження.

Провідною ідеєю Е. Холла і його послідовників стала фіксація тези про необхідність цілеспрямованого опанування культури спілкування з іншими народами (культурами). Продовження такої думки дозволяє зробити висновок: якщо культуру можна вивчати (осягати), то отримані знання (розуміння) можна транслювати подальшим поколінням. Тобто, вперше Е. Холл виголосив можливість розроблення певної методики викладання іноземної мови, результатом якої є не лише оволодіння мовою, а й артефактами культури, що притаманна етносу-носію мови що вивчається (Холл, 1983).

Обговорення. Ми суголосні з В. Дороз в тому, що детермінантом продуктивної взаємодії між різними народами (націями, етносами, культурами) є, передовсім, ефективне оволодіння не лише «мовними» (лінгвістичними, мовленнєвими, граматичними, фонетичними, лексичними, синтаксичними), а й так званими «культурними» знаннями, що передбачає урахування відмінних культурних артефактів, звичаїв, культурних кодів, етичних кодексів, традицій, своєрідності світорозуміння й світосприйняття, завдяки чому уможливується формування так званої *крос-культурної компетентності людини* – своєрідної здатності користуватись всім арсеналом лінгвокультурних знань, вербальними / невербальними інструментами в різноманітних ситуаціях комунікації, поважно ставитися до розбіжностей світовідчуття, мислення, обрядів, традицій, звичаїв народів тощо (Дороз, 2017).

Лінгводидактичний інструментарій, що формується як логічне продовження появи різноманітних методологічних підходів (лінгводидактичний підхід Алли Богуш, лінгвопараметричний підхід Раїси Мартинової тощо) останні десятиліття збагатився принципами, прийомами, засобами навчання іноземних мов. Спостерігається активне упровадження культурознавчого матеріалу майже в усі методики оволодіння іноземними мовами, що передбачає урахування балансу ціннісно-нормативної й мовно-мовленнєвої площини (Горіна, 2011). Саме на перетині названих площин і розгляда-

ються відмінності/схожості на фонетичному, морфологічному, лексичному, синтаксичному рівнях різних мов.

На думку З. Бакум, психологічні та лінгводидактичні детермінанти формування крос-культурної компетентності суб'єктів, що опановують (вивчають) різні іноземні мови наразі знаходяться на периферії наукового пошуку (Бакум, 2010). Автори наголошують на тому, що наукові розвідки в контексті зіставлення лінгвістичного і культурного виміру різних мов активізують у науковому дискурсі необхідність формування у студентів, що вивчають іноземні мови навичок «розпізнавання» культурно маркованих одиниць мови та їх подальше використання в процесі комунікації.

Вживання у сучасному науковому дискурсі категорії «мультикультуралізм» детермінується такими позиціями: переосмислення уявлень про етнічну (національно-культурну) синергію (цілісність) суспільства, що зумовлює відмову від бажання «інтегрувати» різні етнічні групи в домінуючий етнос, оскільки інтеграція означає «нівелювання» національних специфікантив різних народів (націй, етносів, культур) та, насамперед, їхніх культурних особливостей, тобто їхню асиміляцію і применшення значущості поняття культурного розмаїття як рівноправного статусу різних етнічних і культурних спільнот.

Підтримуємо думку Д. Мацумото, С. Лухтенберг, С. Пришляк про те, що мультикультурна освіта покликана: органічно інтегрувати виховання національної свідомості, помірною патріотизму із почуттям толерантності (пошани) до виявів різних культур; забезпечувати розвиток глибоко освіченої людини, яка розуміє значущість «культурного багатства» нації, здатної до адаптації в інших мультикультурних середовищах (Мацумото, 2001); організовувати для національних меншин максимально позитивні (сприятливі) передумови набуття якісної освіти; сприяти розвитку позитивного ціннісного досвіду крізь призму ознайомлення із досягненнями єдиної світової культури; забезпечувати розвиток культурної ідентичності, любові до власних національних культурних традицій (Лухтенберг, 2005); забезпечувати в системі освітніх практик інтеграції національних і інокультурних компонентів; створювати сприятливі умови для формування національного й одночасно мультикультурного світогляду, невід'ємними елементами якого є поважне ставлення до культурних цінностей та культурних специфікантив різних народів (Пришляк, 2019).

Мультикультурний освітній простір є просторово-предметним ареалом взаємодії суб'єктів освітнього процесу, що конструюється на засадах урахування інваріантності загальнолюдських (загальнопланетарних) цінностей у поєднанні з варіативністю культурних інтенцій (етнокультурного світогляду, національних констант, історично-культурних артефактів, культурно-детермінованих міжособистісних патернів). Мультикультурний освітній простір моделюється на засадах конвергенції та інтеграції національних та інокультурних цінностей, забезпечує мультипліка-

цію («примноження») духовно-ціннісного й культурного багатства індивіда шляхом опанування іноземними мовами як способами міжкультурної взаємодії. Мультикультурний освітній простір є фрагментом трансльованого в систему освіти мультикультурного поля суспільства, відтак забезпечує перетворення «довколишнього» в «індивідуальне». Функціонування мультикультурного освітнього простору в закладах загальної середньої освіти розуміємо як модель для створення психолого-педагогічних умов, алгоритмів, й технологій адаптаційної інтеграції особистості учня в мультикультурне поле суспільства за допомогою освітніх (дидактичних) механізмів.

Підсумовуючи сформулюємо наше розуміння поняття крос-культурний підхід таким чином. Крос-культурний підхід розкриває методологію багатопланового дослідження «людини на перетині культур» як інноваційного типу особистості, яка дотримується загальнопланетарної етики та характеризується транскордонним мисленням, що виходить за межі власної культури. За крос-культурним підходом, здатна до крос-культурної інтеракції особистість інтегрує проєкції різних культур, визнаючи як універсальність людського існування, так і наявність широкої палітри інокультурних форм на засадах балансу толерантності культурних цінностей; здійснює вибір мовно-комунікативної стратегії, інтеріоризує цінності інших культур не применшуючи значущості власної. Крос-культурний підхід декларує «поліфонію культур» з одночасною самоверифікацією особистості в національному сегменті загальної культури. Крос-культурний підхід в суспільному (зокрема освітньому) значенні постулює пріоритетність розроблення освітніх концепцій на засадах культурно-ідентифікаційних метакогнітивних стратегій узаємодії з інокультурними й іномовними репрезентантами в координатах всеосяжної поваги й толерантності до багатоманітності.

ЛІТЕРАТУРА

1. International Dictionary of Education. Vol.7. Oxford, 1994. P. 3963.
2. Hall E.T. Hidden Differences: Studies in International Communication. Hamburg: Grander & Jahr, 1983. 214 p.
3. Koh D., Boisen L. The Use-of-Selves Interdependent Model: A Pedagogical Model for Reflective Practice. *Journal of Social Work Education*. 2019. Vol. 55, №2. P. 338 – 350.
4. Luchtenberg S. Multicultural Education: Challenges and Responses. *JSSE*. 2005. Vol. 4. No 1. P. 31–55.
5. Matsumoto D. The Handbook of Culture and Psychology. New York: Oxford University Press, 2001. 458 p.
6. Von Humboldt W. Linguistic variability and intellectual development. Wilhelm von Humboldt; translated by G. C. Buck and A. R. Frithjof. Miami: Coral Gables, FL, 1971. 296 p.
7. Бакум З. П. Українська мова як іноземна: Лінгводидактичні проблеми. Філологічні студії: *Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету* : збірник наукових праць, 2010. Вип. 5. С. 226–232.
8. Горіна Ж. Д. Мовна особистість студента-філолога. *Наука і освіта*. 2006. № 5-6. С. 187 – 190.

9. Горіна Ж. Д. Принципи рідномовної освіти з позиції міжкультурного діалогу *Наука і освіта*. 2011. № 5. С. 85–89.

10. Дороз В. Ф. Крос-культурне навчання учнів-білінгвів української мови: монографія. К.: Центр учбової літератури, 2017. 456 с.

11. Костюк С. С. Підходи до формування компетентностей міжкультурної комунікації студентів-іноземців. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія Педагогічні науки*. 2017. Вип. 2. С. 156–162.

12. Костюк С. С. Структура поняття «міжкультурна комунікативна компетентність студентів-іноземців». *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2015. № 4 [51]. С. 91–96.

13. Пришляк О. Ю. Мультикультуралізм і мультикультурна освіта за рубежом та в Україні. *Журнал Уманського державного педагогічного університету ім. Павла Тичини. Соціальна робота та соціальна освіта*. Умань, 2019. Вип. 2. С. 39–47.

REFERENCES

1. *International Dictionary of Education*. (1994) (Vol. 7). Oxford.

2. Hall, E.T. (1983). *Hidden Differences: Studies in International Communication*. Hamburg: Grander & Jahr.

3. Koh, D., & Boisen L. (2019). The Use-of-Selves Interdependent Model: A Pedagogical Model for Reflective Practice. *Journal of Social Work Education*. Vol. 55, 2, 338–350.

4. Luchtenberg, S. (2005). Multicultural Education: Challenges and Responses. *J SSE*. Vol. 4. No 1, 31–55.

5. Matsumoto, D. (2001). *The Handbook of Culture and Psychology*. New York: Oxford University Press.

6. Von Humboldt, W. (1971). *Linguistic variability and intellectual development*. Wilhelm von Humboldt; translated by G. C. Buck and A. R. Frithjof. Miami: Coral Gables, FL.

7. Bakum, Z.P. (2010). Ukrayinska mova yak inozemna: Lihvodvydakychni problemy [Ukrainian language as a foreign language: Linguistic and didactic problems]. *Filolohichni studiyi: Naukovyy visnyk Kryvoriz'koho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu – Philological studies: Scientific bulletin of the Kryvorizka State Pedagogical University*, 5, 226–232 [In Ukrainian].

8. Horina, Zh.D. (2006). Movna osobystist studenta-filoloha – Linguistic personality of a philology student. *Nauka i osvita [Science and education]*, 5–6, 187–190 [In Ukrainian].

9. Horina, Zh.D. (2011). Pryntsypy ridnomovnoyi osvity z pozytsiyi mizhkul'turnoho dialohu – Principles of native language education from the standpoint of intercultural dialogue. *Nauka i osvita [Science and education]*, 5, 85–89 [In Ukrainian].

10. Doroz, V.F. (2017). *Kros-kul turne navchannya uchniv-bilinhviv ukrayins'koyi movy [Cross-cultural education of bilingual students of the Ukrainian language]*. Kyiv: Center of Educational Literature [In Ukrainian].

11. Kostyuk, S.S. (2017). Pidkhody do formuvannya kompetentnostey mizhkul'turnoyi komunikatsiyi studentiv-inozemtsiv – Approaches to the formation of intercultural communication competencies of foreign students. *Pedahohichni nauky [Pedagogical sciences series]*, 2, 156–162 [In Ukrainian].

12. Kostyuk, S.S. (2016). Struktura ponyattya «mizhkul'turna komunikatyvna kompetentnist' studentiv-inozemtsiv» [The structure of the concept of "intercultural communicative competence of foreign students"]. *Pedahohichni nauky [Pedagogical sciences series]*, 4(51), 91–96 [In Ukrainian].

13. Pryshlyak, O.Yu. (2019). Muhykulturykulturalizm i muhykulturna osvita za rubezhem ta v Ukrayini – Multiculturalism and multicultural education abroad and in Ukraine. *Sotsial'na robota ta sotsial'na osvita [Social work and social education]*, 2, 39–47 [In Ukrainian].

Liu Yige

Postgraduate Student of the Department of Pedagogy,

The State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky»,

26, Staroportofrankivska Str., Odesa, Ukraine

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-2743-2100>

A CROSS-CULTURAL APPROACH AS A METHODOLOGICAL BASIS FOR THE TRAINING OF FUTURE TEACHERS

The article updates the direction of reformatting the educational space of the country in connection with the change in requirements for the professionalism of specialists who are directly involved in foreign language and “foreign-cultural” communication. It has been established that the leading goal of reforming the education system is the “erasing” of cultural and linguistic boundaries between peoples (ethnos, cultures), and the implementation of a cross-cultural approach in the training of specialists contributes to the establishment of a full-fledged dialogue of cultures. The determinant of productive interaction between different peoples (nations, ethnic groups, cultures) is, above all, effective mastery of not only “language” (linguistic, speech, grammatical, phonetic, lexical, syntactic), as well as the so-called “cultural” knowledge, which involves taking into account distinctive cultural artifacts, customs, cultural codes, ethical codes, traditions, peculiarities of worldview and worldview, thanks to which the formation of the so-called cross-cultural competence of a person is possible – a peculiar ability to use the entire arsenal of linguistic and cultural knowledge, verbal / non-verbal tools in various communication situations, to respect differences in worldviews, thinking, rites, traditions, customs of peoples, etc. It was determined that the multicultural educational space is a spatial and subject area of interaction of the subjects of the educational process, which is constructed on the basis of taking into account the invariance of universal human (universal planetary) values in combination with the variability of cultural intentions (ethnocultural worldview, national mental constants, historical and cultural artifacts, culturally determined interpersonal patterns). The multicultural educational space is modeled on the principles of convergence

and integration of national and foreign cultural values, ensures the multiplication (“multiplication”) of the individual's spiritual, valuable and cultural wealth by mastering foreign languages as a means of intercultural interaction. Multicultural educational space is a fragment of the multicultural field of society translated into the education system, therefore it ensures the transformation of “environmental” into “individual”. We understand the functioning of the multicultural educational space in general secondary education institutions as a model for creating psychological and pedagogical conditions, algorithms, and technologies for adaptive integration of the student's personality into the multicultural field of society with the help of educational (didactic) mechanisms. It is proven that the cross-cultural approach to the training of future teachers reveals the methodology of the multi-panoramic study of “a person at the intersection of cultures” as an innovative type of personality who adheres to global ethics and is characterized by transboundary thinking that goes beyond the boundaries of one's own culture. According to the cross-cultural approach, a person capable of cross-cultural interaction integrates the projections of different cultures, recognizing both the universality of human existence and the presence of a wide range of foreign cultural forms based on the balance of tolerance of cultural values; chooses a linguistic and communicative strategy, internalizes the values of other cultures without diminishing the significance of his own. The cross-cultural approach declares the “polyphony of cultures” with the simultaneous self-verification of the individual in the national segment of the general culture. The cross-cultural approach in the social (especially educational) sense postulates the priority of developing educational concepts on the basis of cultural-identification metacognitive strategies of interaction with foreign-cultural and foreign-language representatives in the coordinates of comprehensive respect and tolerance for diversity.

Key words: teacher, cross-cultural methodological approach, cross-culture, cross-cultural learning, cross-cultural competence, multiculturalism, multicultural educational space.